

Tilburg University

Pensioen of aflossen?

Visser, M.R.

Published in:
Pensioen & Praktijk

Publication date:
2014

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Visser, M. R. (2014). Pensioen of aflossen? *Pensioen & Praktijk*, April 2014(2), 29-30.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

De Reformatorisch Maatschappelijke Unie stelt voor dat werknemers de keuze krijgen om het werknemersdeel van hun pensioenpremie te gebruiken voor een extra aflossing van hun hypotheek om zodoende hun huishoudbalans te verkorten.

Pensioen of aflossen?

De Tweede Kamer ontvangt dit voorjaar een verkenning van het kabinet, waarbij de voor- en nadelen van diverse varianten worden bezien. Vooruitlopend op deze verkenning polste Pensioen & Praktijk een uitgesproken voorstander van het idee, drs. Robin Fransman. Hij is voormalig adjunct-directeur van het Holland Financial Centre en schreef over het onderwerp al diverse columns op de website Follow the Money (www.ftm.nl). 'Het is in het belang van de pensioensector om dit te omarmen.'

Volgens Fransman heeft Nederland een balansprobleem. 'De private schulden zijn zeer hoog, ook in internationaal perspectief. De hypotheekschulden bedragen 115% van het BBP. In combinatie met dalende woningprijzen en dalende koopkracht leidt dat tot een zwakke economie en dat kost banen.'

KOOPKRACHT DAALT, SCHULDEN HOGER

'Op huishoudenniveau is dat goed te merken', legt Fransman uit. 'Beschikbare inkomens dalen en prijzen stijgen, waardoor de koopkracht daalt en de schulden zwaarder op de huishoudportemonnee drukken. De sterk stijgende pensioenpremies versterken die effecten nog eens. Tegelijkertijd heeft Nederland ook grote bezittingen. Het pensioenkapitaal bedraagt circa 200% van het BBP. Netto hebben we dan ook geen probleem, maar het probleem is dat woningfinanciering en pensioenopbouw door een ijzeren muur gescheiden zijn. Ook zijn we daardoor sterk afhankelijk van de internationale financiële markten. We lenen van het buitenland om de hypotheek te financieren en we beleggen in het buitenland om de pensioenen te financieren. Dat maakt kwetsbaar, dat heeft de crisis inmiddels genoegzaam aangetoond.' De eerste en - indien mogelijk - de beste manier om deze balansproblemen op te lossen is volgens

Fransman, mensen de keuze te geven om met hun pensioenpremie of pensioenkapitaal een deel van hun hypotheek af te lossen. 'Bijvoorbeeld door alle Nederlanders onder de 45 de optie te geven om maximaal vijf jaar lang hun pensioenpremie te gebruiken om hun hypotheek deels af te lossen. De aflossing gaat dan geleidelijk. Mensen boven de 45 mogen het reeds opgebouwde kapitaal tot een maximum van vijf jaar pensioenopbouw gebruiken om hun hypotheek deels af te lossen.'

EEN VOORBEELD

Een gemiddeld huishouden met eigen woning verdient ruim twee maal modaal, afgerond 75.000 euro. Daar gaat de franchise van af, dus houden zij 50.000 euro over waarover pensioenpremie wordt betaald. 'De pensioenpremie varieert sterk, ongeveer tussen 12% tot wel 38%. Gemiddeld zal het nu iets boven de 20% liggen. 20% van euro 50.000 is 10.000 euro per jaar', zo rekent Fransman voor. 'Als dat geld vijf jaar lang gebruikt wordt voor het aflossen van een gemiddelde hypotheek van rond de 225.000 euro, is na vijf jaar de hypotheek 50.000 euro lager. Hierdoor dalen de woonlasten met 250 tot 300 euro per maand voor de rest van het leven. Zij verliezen natuurlijk wel pensioenrechten. Hun aanvullend pensioen zal ongeveer 10% lager uitvallen, inclusief AOW zal hun pensioen bijna 5% lager uitvallen. Het geldt dat ze nu besparen kunnen ze gebruiken voor consumptie, voor studie van de kinderen, en deels ook voor het weer aanvullen van het pensioen in de derde pijler, maar nu vanuit het vertrouwen dat de hypotheek geen probleem meer is.'

De oplossing heeft volgens Fransman ook gevolgen voor de banken. Die zien hun balansen krimpen, hun fundingproblematiek wegsmelten en hun kapitaalratio's toenemen. Ze krijgen meer ruimte voor hypo-

theekverstrekking aan nieuwe toetreders op de woningmarkt.

Een filosofische vraag is of er geen gevaar dreigt dat mensen het geld verjubelen, per slot van rekening een niet onbelangrijke reden waarom we überhaupt een pensioensysteem hebben.

Fransman: 'In Zwitserland hebben ze daar een goede oplossing voor. Als je met pensioenpremie of pensioenkapitaal je hypotheek aflost, dan komt daar een kadastrale aantekening van. Je kunt dan voor het afgeloste deel niet opnieuw een extra hypotheek opnemen, behalve bij significante overwaarde ten behoeve van restauratie of uitbreiding. Daarnaast is het in Zwitserland zo dat je bij verkoop van je huis het deel dat je uit je pensioenregeling hebt gehaald moet terugstorten in je pensioenregeling. Je krijgt daar dan wel de dan actuarieel zuivere pensioenaanspraak voor terug. Dus als je op enig moment van een koop- naar een huurhuis wilt, dan kan dat, en dan ruil je dus weer terug van huis naar pensioeninkomen. Meenemen van het ene koophuis naar de volgende kan uiteraard altijd, maar ook dan mag je niet meer hypotheek nemen dan strikt noodzakelijk. Bij overlijden moeten je erven verplicht terugstorten in de pensioenregeling als er een nabestaanden- of wezen pensioen is. Is die er niet, dan kan het geld direct naar de erfgenamen.'

DEKKINGSGRADEN ZULLEN STIJGEN

'Deze oplossing voor ons balansprobleem is niet alleen goed voor woningeigenaren en banken, maar ook voor pensioenfondsen', aldus Fransman. 'De dekkingsgraden zullen stijgen, omdat kapitaal tegen 100% het pensioenfonds verlaat en het surplus achterblijft om de inmiddels verlaagde verplichtingen te dekken. Premieopslagen kunnen dan worden verlaagd en dat zet een virtueuze cirkel in werking van meer koopkracht, lagere loonkosten en meer belastingopbrengsten. Doordat de aanspraken van ouderen worden verlaagd zal ook de jong-oud subsidie kleiner worden. In het Pensioenakkoord is afgesproken dat het kabinet werknemers de mogelijkheid wil bieden hun pensioenpremie en pensioenkapitaal te gebruiken om extra af te lossen op hun hypotheek. Deze lente komt het kabinet met een verkenning over hoe een dergelijke vorm van keuzevrijheid voor werknemers

'Het is in het belang van de pensioensector om dit te omarmen'

mogelijk gemaakt kan worden. Het is mijn inziens in het belang van de pensioensector om dit te omarmen.'

GECHARMEERD VAN HET IDEE

Michael Visser is lid van de redactie Pensioen en Praktijk, en reageert op dit voorstel:

'Mooi om te lezen hoe Robin Fransman met open en brede economische blik naar dit voorstel kijkt. Ook ik ben gecharmeerd van het idee. In mijn Pensioenschip van Vijf-filosofie (zie www.pensioenschipvanvijf.nl) zal de eigen woning als onderdeel van een oudedagsvoorziening steeds belangrijker worden. We groeien langzaam toe naar een pensioen à la carte.

Visser: 'Als 34 jarige ABP-deelnemer ben ik een dief van mijn eigen portemonnee als ik niet direct bij het kruisje teken om mijn doorsneepremie in te zetten voor zekere lagere hypotheekmaandlasten nu. Toch denk ik dat dit plan het Staatsblad in deze vorm niet op korte termijn gaat halen. Ook niet in de Fransman-variant waarbij 45 plussers hun opgebouwde pensioenkapitaal mogen gebruiken voor de aflossing van hun hypotheek. Het is goed bedacht, maar hoe dit op fondsniveau uitwerkt, zal sterk afhangen van de samenstelling van het fonds en het daadwerkelijke gebruik van de regeling. Ik kan nog niet alle (neven) effecten overzien, maar denk dat we de impact van risico selectie en bijwerkingen naar bijvoorbeeld (dekking voor) het nabestaandenpensioen niet moeten onderschatten.'

'Mijn stelling is dat de doorsneepremiesystematiek de innovatie belemmert om met pensioenpremies de hypotheek af te lossen. Een innovatie die overigens prima past bij een maatschappelijke trend van individualisering en flexibilisering van pensioen en wat mij betreft als zodanig gefaciliteerd zou moeten worden. Snel doorpakken dus naar een pensioenstelsel dat mogelijk maakt in plaats van beperkt', zo besluit Visser zijn betoog.